Οδηγός Σχεδιασμού Διδασκαλίας

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Δ΄ Δημοτικού
Γνωστικό Αντικείμενο	Φυσική Αγωγή
Ισχύον ΠΣ / Τάξη	ΑΠΣ –ΔΕΠΠΣ Γ΄- Δ΄ Δημοτικού
Ισχύον ΠΣ / Κεφάλαιο / Παράγραφος	Α.1.1. Κινητικές δεξιότητες, Α 1.2. Φυσικές ικανότητες Γ. Παιχνίδια ομαδικά
Νέο ΠΣ / Τάξη	**12η διδακτική ενότητα του ενδεικτικού προγραμματισμού για τη Δ΄ Δημοτικού (μαθήματα 36ο–38ο), για την κατανόηση και εφαρμογή κανόνων, στρατηγικών και τακτικών μέσα από κινητικά παιχνίδια.**
Νέο ΠΣ / Θεματικό Πεδίο / Θεματική Ενότητα	4.2.2.4. 2.1.3.1. 1.1.5.1. 3.1.1.2
Διάρκεια	1 διδακτική ώρα

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ)

Νέου Προγράμματος Σπουδών (ΝΠΣ)

Ηθικό/κοινωνικό/συναισθηματικό πεδίο: Να συνεργάζονται με όλα τα μέλη της ομάδας χωρίς αποκλεισμούς. Να αναλαμβάνουν διαφορετικούς ρόλους κατά τη διάρκεια των παιχνιδιών. Να ενθαρρύνουν λεκτικά τους συμπαίκτες τους.

Γνωστικό πεδίο: Να εξηγούν γιατί οι κανόνες κάνουν το παιχνίδι ασφαλές και δίκαιο. Να διακρίνουν τη στρατηγική από την τακτική μέσα από παραδείγματα παιχνιδιού.

Κινητικό πεδίο: Να εφαρμόζουν βασικούς κανονισμούς και αρχές κίνησης στα εκπαιδευτικά παιχνίδια, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα στρατηγική και τακτική σκέψη.

Συμπεριφορικό πεδίο: Να συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες και να προσπαθούν να βελτιώνονται.

Προτάσεις – Δραστηριότητες του εμπλουτισμένου ΝΠΣ & του Οδηγού

Ε

Τίτλος μαθήματος: «Στρατηγοί της δράσης: κανόνες και τακτικές στα παιχνίδια μας»

Σκεπτικό ημερήσιου σχεδιασμού: Το συγκεκριμένο ημερήσιο πλάνο εναρμονίζεται με τη 12η διδακτική ενότητα του ενδεικτικού προγραμματισμού για τη Δ΄ Δημοτικού (μαθήματα 36ο–38ο) και

εστιάζει στην κατανόηση και εφαρμογή κανόνων, στρατηγικών και τακτικών μέσα από κινητικά παιχνίδια. Στόχος του μαθήματος είναι οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι κανόνες οργανώνουν το παιχνίδι και επηρεάζουν τις επιλογές των παικτών. Παράλληλα, οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με τις έννοιες της στρατηγικής και της τακτικής. Η στρατηγική αφορά το γενικό πλάνο που οργανώνει η ομάδα πριν ή κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού (π.χ. κατανομή ρόλων, επιλογή τρόπου επίθεσης ή άμυνας), ενώ η τακτική αφορά τις άμεσες αποφάσεις που λαμβάνονται τη στιγμή του παιχνιδιού ανάλογα με τις συνθήκες.

Η παρούσα διδακτική πρόταση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συνεργασία, στην τήρηση των κανόνων και στην ενεργή συμμετοχή όλων των παιδιών μέσα από τροποποιημένα κινητικά παιχνίδια και ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες. Ακόμη, η χρονική κατανομή των δραστηριοτήτων είναι κατά προσέγγιση και δύναται να προσαρμόζεται ανάλογα με τη δυναμική και το επίπεδο ετοιμότητας του τμήματος. Εφόσον κριθεί απαραίτητο η δραστηριότητα «Τούνελ συνεργασίας» μπορεί είτε να περιοριστεί χρονικά είτε να παραλειφθεί, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή ολοκλήρωση του μαθήματος εντός της προβλεπόμενης διδακτικής ώρας.

Θα πρέπει να επισημανθεί πως τα Βιβλιοτετράδια της Φυσικής Αγωγής, στο πλαίσιο της μεικτής μάθησης (blended learning), μπορούν να αξιοποιηθούν πριν, κατά τη διάρκεια ή/και μετά το μάθημα. Μέσα από σύντομες δραστηριότητες προετοιμασίας, αναστοχασμού και αξιολόγησης (φύλλα αυτοαξιολόγησης, ημερολόγια φυσικής δραστηριότητας, συμβολικές κλίμακες συναισθημάτων και βιωματικές καταγραφές), οι μαθητές/τριες οργανώνουν τις εμπειρίες τους, αναγνωρίζουν την πρόοδό τους και ενισχύουν τη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία. Για το συγκεκριμένο ημερήσιο πλάνο πριν ή μετά το μάθημα (Ανεστραμμένη τάξη) οι μαθητές/τριες μπορούν να συμπληρώσουν σχετικές δραστηριότητες στο Βιβλιοτετράδιο της Δ΄ Δημοτικού, (Τόμος 1, 5.1, σελ.39, «Εφαρμόζω βασικούς κανονισμούς και στρατηγικές, παιχνίδι κυνηγητού με στρατηγική»).

Υλικοτεχνική Υποδομή, Αθλητικό υλικό : Στο προαύλιο ή στο γυμναστήριο/αίθουσα πολλαπλών χρήσεων θα χρειαστούμε στεφάνια, κώνους οριοθέτησης, σημάδια εδάφους, χαρτόκουτα ή παρεμφερή υλικά, μπάλες διαφόρων μεγεθών ή υλικού.

Μέθοδοι και στιλ διδασκαλίας: Η διδακτική προσέγγιση είναι μαθητοκεντρική, βασισμένη στις αρχές της συνεργατικής και ομαδοσυνεργατικής μάθησης, υιοθετώντας παράλληλα συμπεριληπτική παιδαγωγική φιλοσοφία, που προάγει την ενεργό και ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζονται, όπου απαιτείται, πρακτικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας μέσω προσαρμογών στις αποστάσεις εκτέλεσης των δραστηριοτήτων, καθώς και με τη χρήση εξοπλισμού διαφορετικού μεγέθους και υλικού (π.χ. μπάλες), παρέχοντας πολλαπλά επίπεδα πρόκλησης.

Παράλληλα, αξιοποιείται ποικιλία στιλ διδασκαλίας, όπως το πρακτικό, του μη αποκλεισμού ή της καθοδηγούμενης ανακάλυψης, με στόχο την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής και της λήψης αποφάσεων των μαθητών/τριών.

Εισαγωγή (3΄)

Η συγκέντρωση του τμήματος γίνεται με πάγιες ρουτίνες (ηχητικό σήμα, συγκεκριμένη θέση στον χώρο). Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει σύντομα τους στόχους του μαθήματος: «Σήμερα θα συνεργαστούμε, θα πάρουμε αποφάσεις ως ομάδα και θα προσπαθήσουμε να βρούμε στρατηγικές που θα μας βοηθήσουν στα παιχνίδια». Γίνεται σύνδεση με την καθημερινή ζωή των παιδιών και σύντομη αναφορά για το πού αλλού χρειάζονται οι κανόνες και η συνεργασία. Υπενθυμίζονται βασικοί κανόνες ασφάλειας: αποφυγή σπρωξιμάτων, έλεγχος της ταχύτητας, προσοχή στον χώρο και στους συμμαθητές/τριές μας.

Προθέρμανση (4’)

Το κυνηγητό των στρατηγών»: Τα παιδιά κινούνται ελεύθερα στο χώρο και ο/η εκπαιδευτικός ορίζει 4 κυνηγούς που αλλάζουν κάθε 30 δευτερόλεπτα. Επίσης, θέτει ερωτήματα που οδηγούν τους «στρατηγούς» να ανακαλύψουν μόνοι τους αποτελεσματικές στρατηγικές, όπως: «Ποιον στόχο είναι προτιμότερο να κυνηγήσετε πρώτα;» ή «Πώς μπορείτε να συνεργαστείτε για να εγκλωβίσετε έναν γρήγορο παίκτη;». Με αυτό τον τρόπο δεν επιδιώκουμε απλώς να ενεργοποιηθούν κινητικά, αλλά να είναι σε θέση να λαμβάνουν αποφάσεις υπό πίεση χρόνου.

Στιλ διδασκαλίας: της καθοδηγούμενης ανακάλυψης για ενίσχυση της τακτικής σκέψης που απαιτεί το παιχνίδι.

Κυρίως μέρος:

1.«Ο Τιτανικός» (7΄) : Μια ομάδα 5-6 παιδιών διαθέτει μόνο 3 στεφάνια. Σκοπός είναι να «περάσουν στην ακτή» πατώντας μόνο μέσα στα στεφάνια ως «σχεδίες», ώστε να διασχίσουν όλοι μαζί μια απόσταση (π.χ. το μισό γήπεδο). Μέσα σε ένα στεφάνι μπορούν να μπουν όσα παιδιά επιθυμούν, αλλά αν κάποιο ακουμπήσει έξω από το στεφάνι, ολόκληρη η ομάδα επιστρέφει στην αφετηρία. Δίνεται έμφαση στη στρατηγική που θα ακολουθήσουν, ποια ζευγάρια θα είναι μαζί, ποιος μετακινεί το στεφάνι;

Στιλ της καθοδηγούμενης ανακάλυψης: «Πώς μπορούμε να στηρίξουμε κάποιον που χάνει την ισορροπία του;».

2.«Οι στοχευτές » (7΄): Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες (π.χ. 5άδες). Σε απόσταση 3-6 μέτρων υπάρχουν διάφοροι στόχοι (στεφάνια στο έδαφος, χαρτόκουτα ή ζωγραφισμένα σχήματα στον τοίχο) με διαφορετική βαθμολογία ανάλογα με τη δυσκολία (π.χ. ο πιο μικρός στόχος δίνει 10 πόντους, ο πιο μεγάλος 2). Πριν ξεκινήσει η ρίψη, η κάθε ομάδα κάνει «συμβούλιο» για να αποφασίσουν για την τακτική που θα ακολουθήσουν. «Θα ρισκάρουμε στον δύσκολο στόχο για πολλούς πόντους ή θα εξασφαλίσουμε πόντους από τον εύκολο;».

Στιλ του μη αποκλεισμού: οι μαθητές/τριες επιλέγουν μόνοι τους την απόσταση από την οποία θα ρίξουν εφαρμόζοντας τη στρατηγική της προκλητικής, αλλά εφικτής απόστασης.

«Τούνελ συνεργασίας» (7΄): Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε ομάδες και σχηματίζουν μια «αλυσίδα» πιασμένοι από τα χέρια. Ο στόχος είναι να περάσουν όλα τα μέλη της κάθε ομάδας μέσα από ένα

στεφάνι (το «τούνελ»), το οποίο ξεκινά από τον πρώτο παίκτη και πρέπει να φτάσει στον τελευταίο, χωρίς να σπάσει η αλυσίδα των χεριών σε κανένα σημείο. Αυτό σημαίνει πως η κάθε ομάδα πρέπει να βρει τον τρόπο να μετακινήσει το στεφάνι κατά μήκος των σωμάτων τους χρησιμοποιώντας μόνο κινήσεις του κορμού και των άκρων, χωρίς να αφήσουν τα χέρια των συμμαθητών τους.

Προκρίνεται το στιλ της καθοδηγούμενης ανακάλυψης με τον /την εκπαιδευτικό να θέτει το «πρόβλημα» και μέσω μιας σειράς ερωτήσεων να οδηγεί τους μαθητές/τριες να βρουν μόνοι τους την καταλληλότερη κίνηση για τον τρόπο διέλευσης του στεφανιού από τα σώματά τους π.χ. «ποια μπορεί να είναι η πιο γρήγορη στρατηγική διέλευσης του στεφανιού χωρίς να «σπάσουν» τα χέρια μας;». Αυτό ενισχύει την κριτική ικανότητα και το ενδιαφέρον των παιδιών. Αν το τμήμα μας δυσκολεύεται χρησιμοποιούμε μεγαλύτερα στεφάνια, αν τα καταφέρνει προσθέτουμε 2ο ή και 3ο στεφάνι στο ίδιο τούνελ.

4: «Αμπάριζα» (12΄): Ομαδικό παιχνίδι στρατηγικής με δύο «φρούρια», όπου οι παίκτες προσπαθούν να πιάσουν αντιπάλους ή να απελευθερώσουν συμπαίκτες τους, με σαφή οριοθέτηση του χώρου και απαγόρευση σωματικής επαφής. Το «πιάσιμο» του αντιπάλου γίνεται μόνο με ελαφρά επαφή της παλάμης για να αποφευχθούν ατυχήματα. Η κάθε ομάδα πρέπει να μοιράσει ρόλους: «ποιοι αμύνονται στο φρούριο;», «ποιος είναι ο πιο γρήγορος για την επίθεση;». Ο/Η εκπαιδευτικός προκρίνει την τακτική αλλαγής ρόλων μέσα στην ομάδα, ώστε οι «φύλακες» της αμπάριζας να γίνονται «επιθετικοί» και το αντίστροφο, για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές/τριες έχουν ενεργό ρόλο. Μπορεί να οριστεί ένας κανόνας, με τον οποίο οι αιχμάλωτοι ελευθερώνονται αυτόματα μετά από 30 δευτερόλεπτα ενεργητικής κίνησης στον χώρο της «φυλακής», διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν μένει εκτός παιχνιδιού για πολλή ώρα.

Στιλ του μη αποκλεισμού: Αυξομείωση της απόστασης των «φρουρίων» όπου οι κανόνες τροποποιούνται (π.χ. μεγαλύτερη απόσταση ασφαλείας), ανάλογα με το κινητικό επίπεδο της ομάδας, ώστε να έχουν όλοι/όλες ενεργή εμπλοκή.

Τελικό μέρος και αναστοχασμός (5΄): Συζήτηση για το πώς η τήρηση των κανόνων έκανε το παιχνίδι πιο ευχάριστο και δίκαιο. Σύντομη αναφορά στο πώς η έντονη κίνηση στα παιχνίδια αυτά συμβάλλει στη βελτίωση της καρδιοαναπνευστικής αντοχής, συνδέοντας έτσι το κινητικό με το συμπεριφορικό θεματικό πεδίο (ΦΚ-Υγεία). Η αξιολόγηση πραγματοποιείται βιωματικά μέσω χρωματιστών κώνων αυτοαξιολόγησης, ώστε οι μαθητές/τριες να αναστοχαστούν σχετικά με τη συνεργασία, τη συμμετοχή τους στην ομάδα και την εφαρμογή στρατηγικών κατά τη διάρκεια των παιχνιδιών. Η αυτοαξιολόγηση συνδέεται με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του κοινωνικοσυναισθηματικού και συμπεριφορικού πεδίου. Οι μαθητές/τριες επιλέγουν:

- τον πράσινο κώνο, όταν θεωρούν ότι συνεργάστηκαν αποτελεσματικά, συμμετείχαν ενεργά και συνέβαλαν θετικά στην ομάδα,
- τον κίτρινο κώνο, όταν θεωρούν ότι προσπάθησαν αλλά χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση σε ορισμένα σημεία,

- τον μπλε κώνο, όταν αισθάνονται ότι δυσκολεύτηκαν να συνεργαστούν ή να εφαρμόσουν την τακτική της ομάδας.

Ακολουθεί σύντομος λεκτικός αναστοχασμός με καθοδηγητικές ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού, όπως: «Τι βοήθησε περισσότερο την ομάδα σας να συνεργαστεί;» ή «Τι θα μπορούσατε να κάνετε διαφορετικά στο επόμενο παιχνίδι;», ενισχύοντας τη διαδικασία της διαμορφωτικής αξιολόγησης και της αυτορρύθμισης των μαθητών/τριών.

Μετά το Μάθημα (Εργασία στο Σπίτι): Οι μαθητές/τριες καλούνται να καταγράψουν μια νέα στρατηγική ή τακτικές που επιθυμούν να δοκιμάσουν στο επόμενο μάθημα.

Διαθέσιμοι εκπαιδευτικοί πόροι από το πολλαπλό βιβλίο (ΨΜΑ, δραστηριότητες, κ.ά.):

H

H
HYPERLINK "https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2184/Fysiki-Agogi_E-ST-D